

1

**Millî Mücadele
Döneminde
Batı Cephesi**

**The Western Front
During
the National Struggle**

*Mustafa Turan
Nasrullah Uzman*

Millî Mücadele Döneminde Batı Cephesi

Mustafa Turan*
Nasrullah Uzman**

Özet

Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi'ni imzalamış ve Birinci Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir. Mondros Mütarekesi, Osmanlı Devleti'ni birçok açıdan zor duruma düşürmüştür. Mütarekeden hemen sonra İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehlikede gördükleri yerleri işgal edebilmelerine imkân sağlayan 7. Maddeye istinaden Osmanlı Devleti hâkimiyetindeki toprakları işgale başlamışlardır. Musul, Antep, Maraş, Urfa, Batum, İskenderun, Mersin ve Adana da dâhil olmak üzere birçok şehir bu süreçte İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmiştir. 15 Mayıs 1919'da da İngiltere'nin desteğiyle İzmir Yunanistan tarafından işgal edilmiştir. Türk milleti için bardağı taşıran son damla İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edilmesi olmuştur. İzmir'in Yunan işgaline uğraması Millî Mücadele açısından bir dönüm noktası olmuştur. Yunanistan, kısa sürede Batı Anadolu'da işgal bölgesini genişletmiş, Batı Anadolu'nun tamamını hâkimiyeti altına almaya çalışmıştır. Bu kapsamda Afyonkarahisar, Manisa, Aydın, Kütahya, Uşak ve Eskişehir de Yunanistan tarafından işgal edilmiştir. Yunan işgali altında kalan bu şehirlerde yaşayan Türkler tahammül edilemez eziyetlere maruz kalmışlardır. İşgalci Yunan askerleri tarafından pek çok insan katledilmiş, yaralanmış, hakarete ve hatta tecavüze uğramıştır. Yaşanan bu olaylar karşısında Türk milleti, kendisini savunmak durumunda kalmıştır. Bu şehirlerde Müdâfaa-i Hukuk cemiyetleri kurulmuş, kurulan cemiyetlerin de fedakârca çalışmalarıyla Kuvâ-yı Milliye birlikleri teşekkül etmiş, Millî Mücadele başlamış ve Batı Cephesi açılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Millî Mücadele, Batı Cephesi, Kuvayı Milliye, İzmir, Afyonkarahisar, Manisa, Aydın, Kütahya, Uşak, Eskişehir, Yunan İşgali

---

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, mustafa.turan[at]hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5676-5043

** Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, nasrullah.uzman[at]hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4245-1649

The Western Front During the National Struggle

Abstract

The Ottoman Empire signed the Armistice of Mondros on October 30, 1918 and withdrew from World War I. The Armistice of Mondros put the Ottoman Empire in a difficult situation in many respects. Immediately after the Armistice, the Entente States started to occupy the lands under the control of the Ottoman Empire based on Article 7, which allowed them to occupy the places where they saw as a threat to their security. Many cities, including Mosul, Ayntab, Maras, Urfa, Batumi, Iskenderun, Mersin and Adana, were occupied by the Allies during this period. On May 15, 1919, Izmir was occupied by Greece with the support of Britain. The last straw for the Turkish nation was the occupation of Izmir by Greece. The Greek occupation of Izmir was a turning point for the National Struggle. Greece expanded its occupation zone in Western Anatolia in a short time and tried to take the whole of Western Anatolia under its control. In this context, Afyonkarahisar, Manisa, Aydın, Kütahya, Uşak and Eskişehir were also occupied by Greece. Turks living in these cities under Greek occupation were subjected to intolerable persecution. Many people were massacred, wounded, insulted and even raped by the occupying Greek soldiers. In the face of these events, the Turkish nation had to defend itself. In these cities, Associations for Defence of National Rights were established, and with the self-sacrificing efforts of the established associations, Kuvâ-yı Milliye troops were formed, the National Struggle was initiated and the Western Front was established.

Keywords

War of Independence, Western Front, Kuvayı Milliye, İzmir, Afyonkarahisar, Manisa, Aydın, Kütahya, Uşak, Eskişehir, Greek Occupation

1. Osmanlı Devleti'nin Paylaşılması ve Anadolu ile İlgili Hesaplar

İttifak devletleri safında I. Dünya Harbi'ne girmek zorunda kalan Osmanlı Devleti'nin savaştan yenik çıkması ve 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi'ni imzalaması üzerine Anadolu'da başlayan Millî Mücadele'nin tarihi sebepleri vardır. Zira mütarekenin, ihtiva ettiği hükümler ve uygulanış tarzına bakılırsa kazanan ve kaybeden devletler arasında akdedilmiş sıradan bir ateşkes olmadığı anlaşılmaktadır. Mütarekede yer alan hükümler bütün Osmanlı ülkesinin/mirasının paylaşılmasına işaret ediyor, galip devletlere de bu hususta gerekli inisiyatifi veriyordu.

İtilaf Devletlerinin I. Dünya Harbi sırasında aralarında yaptıkları gizli anlaşmalarla savaşın kazanılması halinde nüfuz alanlarını belirlemiş olmaları, mütarekenin paylaşım matuf bir ateşkes olarak ortaya çıkmasının gerekçesi olarak görülebilir. Ancak galip devletlerin Osmanlı mirasının paylaşılması yönündeki politikaları sadece I. Dünya Savaşı sırasındaki uzlaşma çabaları ile izah edilemez. Bu yönde takriben bir asır öncesinde başlayan paylaşım projeleri genel olarak Şark Meselesi kavramı/tabiri ile hukuki bir zemin bulmuş ve Batılı devletlerin Osmanlı Devleti ile ilgili hemen her meseleye müdahale etmeleri meşruiyet kazanmıştır. 1814'te toplanan Viyana Kongresi'nde ilk defa telaffuz edilen Şark Meselesi tabiri Osmanlı Devleti'ndeki gayrimüslim tebaanın himayesi için kullanılmışsa da zamanla daha geniş bir anlam kazanmıştır. "Avrupalı büyük devletlerinin Osmanlı Devleti'ni iktisadi, siyasi nüfuz ve hükmü altına almak veya sebepler ihdas ederek parçalamak ve Osmanlı idaresinde yaşayan muhtelif milletlerin bağımsızlıklarını sağlamak istemelerinden kaynaklanan tarihi meselelerin tümüne Şark Meselesi" denilmiştir.¹ Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi Batılı devletlerin tüm dünyaya yeni bir düzen vermek, statükoyu yeniden tanzim etmek gibi bir hesapları vardır. Esasen mesele Batı medeniyetini benimsemeyen Osmanlı'nın hizaya getirilmesi olmayıp gücü yeten devletlerin yeni dünya düzeninde daha fazla pay alarak etki alanlarını genişletme çabasıdır. İşte bu noktada dünya siyasetinde hâkim bir rol oynayan devletlerin emperyal amaçları çatışmış, dostça bir paylaşım hiçbir zaman mümkün olmamıştır. Batılı devletlerin Yakın Çağ'ın başlarından itibaren muhtelif zamanlarda yaptıkları ittifaklar yeni çıkar çatışmalarına yol açmış, bir türlü tahayyül ettikleri paylaşım gerçekleşmemiştir. Nihayet 20. yüzyıl sonlarında büyük devletlerin siyasi-ekonomik-askerî çatışmaları yeni ittifakları ortaya çıkarmış ve devletleri I. Dünya Savaşı'na sürüklemiştir.

Coğrafi mevkiinin taşıdığı önem ve asırlardan beri beslenen ihtiraslar sebebiyle kendisini parçalamak ve paylaşmak isteyen büyük devletlerin yürüttükleri politikalar sonunda dünya savaşına sürüklenen Osmanlı Devleti de 20. yüzyılın başlarında oluşan gruplaşmada tarafsız kalamamış ve Almanya'nın yanında, İttifak devletleri safında I.

¹ Cevdet Küçük, "Şark Meselesi Hakkında Önemli bir Vesika", *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, Ord. Prof.Dr. İ. Hakkı Uzunçarşılı Hatıra Sayısı*, İstanbul: 1979, s. 607; Yuluğ Tekin Kurat, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması*, Ankara: Turhan Kitabevi, 1986, s. 7 vd.; Raif Karadağ, *Şark Meselesi*, İstanbul: Turan Yay., Tarihsiz, s. 5 vd.; Bayram Kodaman, *Şark Meselesi İşığı Altında Sultan II. Abdülhamid'in Doğu Anadolu Politikası*, İstanbul: Orkun Yay., 1983, s. 162 vd.

Dünya Harbi'ne girmek zorunda kalmıştı. İtilaf ve İttifak bloklarının karşı karşıya geldiği bu savaşta Osmanlı Devleti'nin de dâhil olduğu İttifak devletleri yenilmiştir. Ancak savaş sonunda geleceği en fazla kararan devlet Osmanlı Devleti olmuştur.

Gelişmeler göstermektedir ki, Osmanlı mirasının paylaşılması o kadar da kolay olmayacak; galip devletlerin çıkarları, yapılacak barışı mütemadiyen zorlayacaktır. 30 Ekim 1918'de Osmanlı Devleti ile müttefikleri adına tek başına ateşkes imzalayarak, bütün isteklerini dikte ettirmeyi başaran ve İtilaf devletlerinin lideri durumundaki İngiltere, mütarekeden sonra da liderlik vasfını devam ettirecek, Türk topraklarının geleceği ve paylaşılması konusunda söz sahibi olacaktır. Türk milletinin kaderi/geleceği üzerindeki iradesi ise hesaba katılmayacaktır.

2. I. Dünya Savaşı Sırasında Yapılan Gizli Anlaşmalar ve Batı Anadolu'nun Durumu

Yeni bir dünya düzeni kurmaya girişen Batılı büyük devletler (İtilaf devletleri), I. Dünya Savaşı devam ederken aralarında bazı gizli anlaşmalar yapmak suretiyle Osmanlı ülkesinin dostça paylaşımı konusunda anlaşmışlardı. 1915 yılında İngiltere, Fransa ve Rusya arasında Boğazların Rusya'ya verilmesini ihtiva eden İstanbul (Boğazlar) Anlaşması imzalanmıştı. Yine 1915 tarihinde Fransa, İngiltere ve Rusya arasında On İki Ada, Antalya ve çevresinin İtalya'ya bırakılmasını ihtiva eden Londra Anlaşması imzalanmış; bu anlaşmadan sonra İtalya, İtilaf devletleri yanında savaşa girmeyi kabul etmişti. 1916 yılında İngiltere ve Fransa arasında Türkiye'nin Orta Doğu topraklarının paylaşılmasını ihtiva eden Sykes-Picot Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmaya göre Suriye kıyıları, Kilikya, Sivas, Elazığ, Maraş, Antep Fransa'nın olacak; Halep, Şam ve Musul da Fransız nüfuz alanı olarak tanınacaktı. Geri kalan topraklarda bağımsız bir Arap devleti veya Arap devletleri konfederasyonu kurulacaktı. Ancak, bu bölgenin de Akka-Kerkük hattının kuzeyi Fransa, güneyi İngiliz nüfuz alanı olarak belirlenmişti. Filistin'e uluslararası bir statü tasarlanırken, İskenderun'un da serbest liman olması kararlaştırılmıştı.²

Bu anlaşmadan da anlaşılacağı üzere, İngiltere'den farklı olarak Fransa'nın istekleri Anadolu içlerindeki topraklara kadar uzanıyordu. Ancak savaş ilerledikçe ve özellikle savaş sonrasında Fransa'nın toprak istekleri, Anadolu toprakları dışındaki bölgelerde ve Suriye mandası üzerinde toplanacaktı.³

Aynı yıl İngiltere, Fransa ve Rusya arasında Petrograd Protokolü imzalanmış; Rusya, Trabzon'a kadar Doğu Karadeniz kıyıları ile Erzurum, Van ve Bitlis'in kendisine verilmesi karşılığında diğer Osmanlı topraklarının İngiltere ve Fransa arasında Sykes-Picot Antlaşması'na göre paylaşılmasını kabul etmişti. 1916 tarihinde İngiltere ile Hicaz Emiri Şerif Hüseyin arasında bağımsız Arap devletinin tanınacağını ihtiva eden McMahon

² Seçil Akgün, "Ankara Anlaşması-Hazırlanış ve Önemi", *Prof. Dr. Şükrü Esmer'e Armağan*, Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., 1981, s. 3.

³ Osman Olcay, *Sevr Andlaşmasına Doğru*, Ankara: A.Ü. Basımevi, 1981, s. XIII-XIV.

Anlaşması imzalanmış, bu anlaşmadan hemen sonra Araplar Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etmişlerdi. İngiltere, Fransa ve İtalya arasında 17 Nisan 1917 tarihinde Saint-Jean de Maurienne Anlaşması imzalanmış; Antalya, Menteşe (Muğla) Sancağı, Konya'nın büyük bir kısmı, İzmir ve kuzeyi İtalya'ya bırakılmıştır. Ancak Rusya'da Bolşevik İhtilali'nin çıkması ve iç karışıklıklar sebebiyle bu antlaşma Rusya tarafından imzalanmamıştır.⁴

Anlaşılabileceği gibi gizli anlaşmalarla Anadolu, Dünya Harbi sırasında İtilaf devletlerince paylaşılmıştır. I. Dünya Savaşı'ndan sonraki günlerde ise gizli anlaşmalarla belirlenen paylaşımın hukuki zeminde gerçekleştirilmesine çalışılmıştır.

Bu gizli anlaşmalar dışında İtilaf devletleri safında yer alan Amerika Birleşik Devletleri'ne göre Türkiye'den Mezopotamya, Suriye ve Ermenistan gibi yerlerin derhal ayrılması gerekliydi. Esasen Türklerin Avrupa'daki varlıklarına son verilmesi gerektiği kanaatine sahip olan Amerikan Cumhurbaşkanı Wilson, Türklerin Boğazlar bölgesinden de çıkarılmalarını savunmaktaydı. Wilson Prensiplerinin 12. Maddesi⁵ de ABD'nin Osmanlı politikasında oynayacağı rolü göstermekteydi. Ayrıca ABD'nin, Türkiye toprakları üzerinde iktisadi hesaplar yaptığının da belirtilmesi gerekir. Zaten ABD, 12. Madde ile Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını peşinen kabul etmiş oluyordu. ABD'nin 12. Madde ile üzerinde durduğu başka bir husus da, Osmanlı Devleti ne şekilde parçalanırsa parçalansın, kim "mandater" olursa olsun, bu topraklarda ekonomik ve ticari bakımdan "açık kapı" veya "fırsat eşitliği" ilkesinin uygulanmasıydı.⁶

Kendi menfaat ve nüfuz alanlarını önce gizli anlaşmalarla belirleyen, daha sonra bunu Osmanlı Devleti'ne imzalattıkları Mondros Mütarekesi ile gerçekleştirmeye çalışan İtilaf devletlerinin çıkarları çok geçmeden çatışmıştır. Mütarekename'de yer alan hükümler, Türklerle hareket imkânı bırakmazken, İtilaf devletlerinin de Anadolu'da takip edecekleri işgal siyasetlerini birbirinden ayıracak ve çatışmanın sebebini teşkil edecektir.

3. Mondros Mütarekesi ve Batı Anadolu'da İşgallerin Başlaması

29 Ekim 1914 tarihinde fiilen, 11 Kasım 1914 tarihinde de resmen I. Dünya Savaşı'na giren ancak dört yıl süren ve neredeyse bütün toprakları üzerinde cereyan eden savaşın sonunda kazanma umudu kalmayan Osmanlı Devleti mütareke istemek zorunda

⁴ Hikmet Bayur, "Dünya Savaşı Sırasında Osmanlı Devleti'nin Paylaşılması Hakkında Yapılan Anlaşmalar", *Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Semineri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1975, s. 45; Azmi Özcan, "Osmanlı Mülkünü Paylaşım Planları Üzerine Düşünceler (Gizli Antlaşmalar 1914-1921)", *İslami Araştırmalar Dergisi*, 12/3-4 (1999), s. 3-4; Ahmet Hurşit Tolon, *Birinci Dünya Savaşı Sırasında Taksim Anlaşmaları ve Sevr'e Giden Yol*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yay., 2006, s. 39 vd.

⁵ Wilson Prensiplerinin 12. Maddesi: "Osmanlı İmparatorluğu'nun Türk olan bölümlerinin sağlam egemenliği sürdürülmeli; buna karşılık, bugün Türk yönetimindeki öbür ulusal toplulukların kuşku götürmeyen biçimde yaşam güvenliği ve özerklik içinde gelişmesi sağlanmalıdır. Çanakkale Boğazı, uluslararası güvenceler altında sürekli olarak tüm ulusların gemilerine ve ticaretine açık tutulmalıdır." Bkz. İsmail Soysal, *Tarihçeleri ve Açıklamaları ile Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları*, C. I, (1920-1945), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1989, s. 10.

⁶ Fahir Armaoğlu, "Atatürk Döneminde Türk-Amerikan İlişkileri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XIII/38, (1997), s. 633.

kalmıştır. 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütarekesi'nde yer alan hükümler galip devletlere bütün Osmanlı ülkesinin paylaşılması için gerekli imkânı vermiştir. Galip devletler, mütarekenin meşhur 7. Maddesi ile diledikleri yerleri işgal etme hakkını elde ettikleri gibi Osmanlı askerinin terhis edilmesiyle de işgallere karşı direnme gücünü kırmışlardır.

Mütareke görüşmeleri⁷ sırasında Osmanlı Devleti Temsilcisi Bahriye Nazırı Hüseyin Rauf (Orbay) Bey'in istek ve itirazları dikkate alınmadığı gibi Osmanlı Hükûmeti'nce verilen talimatnamede⁸ işaret edilen konularda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Mütarekenamenin bazı maddeleri o kadar müphem kaleme alınmıştır ki, Türkler açısından hiç de iyi olmayacak yorumlara açıktır.⁹ Rauf Bey, talimatnamede açıkça belirtilen "Memleketin hiçbir noktasına askerî kuvvet çıkarılmayacaktır." maddesi ile "Yunan harp gemilerinin girmesine müsaade edemeyiz." maddesine istinaden itirazlarını sürdürmüştür. Rauf Bey'e verilen mütareke teklifinde 7. Madde "Önemli sevkülceyş noktalarının¹⁰ işgal olunması" olarak ifade edilmiştir. Bu maddenin muğlak olduğu ve suiistimale açık bulunduğunu dile getiren Rauf Bey, "Can alacak noktalarımızı kâmilene geçirmek istiyorlardı. Bu o kadar mühim ve geniş bir manayı haizdi ki, bu haliyle kabul ihtimali dahi havsalaya sığmazdı. Memleketimizin dört bir tarafını birer bahane ile işgalleri altına alıp nefesimizi kesmek istemekten farksızdı." demiştir. Rauf Bey, herhangi bir sebep ve lüzum olmadığından bu maddenin silinmesini teklif etmişse de İtilaf devletleri maksatlarının "Türkiye'de her lüzum görecekları noktayı işgal etmek" olmadığını bildirerek bu maddenin silinmesini kabul etmemişler ancak "Müttefikler emniyetlerini tehdit edecek vaziyet çıktığında herhangi sevkülceyş noktasını işgal hakkını haiz olacaklardır." şeklinde değiştirmişlerdir.¹¹ Esasen değişen hiçbir şeyin olmadığı Anadolu'da işgaller başlayınca görülmüştür.

Yine Rauf Bey, galip devletler tarafından Anadolu'da gerçekleştirilecek işgallerde Yunanlıların yer almamalarını özellikle istemişse de bu istek karşısında şifâhen teminat verilmiş, verilen teminat mütarekede yer almamıştır. Amiral Calthorpe bu konuda mütarekenin imzalanmasından hemen sonra Türklerin arzusu lehine hükûmeti nezdinde teşebbüste bulunmayı vadedmiştir. Cahthorpe, gerçekten de 31 Ekim'de

⁷ Bu hususta bkz. Rauf Orbay, *Cehennem Değirmeni, Siyasi Hatıralarım*, İstanbul: Truva Yay., 2004, s. 95 vd.

⁸ Talimatname için bkz. Âli Türkgeldi, *Mondros ve Mudanya Mütârekelerinin Tarihi*, Ankara: Güney Yay., 1948, s. 21-22.

⁹ Gotthard Jaeschke, *Kurtuluş Savaşı ile İlgili İngiliz Belgeleri*, (Çeviren: Cemal Köprülü), Ankara: TTK Yay., 1991, s. 27.

¹⁰ Sevkülceyş noktaları, asker sevkîyatının yapılabildiği yerlerdir. Ancak uygulamada diledikleri stratejik yerlerin kastedildiği anlaşılacaktır.

¹¹ Mütareke görüşmelerinde yer alan Amiral Seymur, "Maksadımız Türkiye'de her lüzum göreceğimiz noktayı işgal etmek değildir. Fakat mesela on bin kişilik bir tümenin askerî vaziyetimiz ve ulaştırma yollarımızı tehlikeye düşürecek surette aleyhimize harekete geçerse o vakit biz, hükûmetin arzu edip etmediğini düşünmeden o yeri derhal işgal ederiz." demiştir. Amiral Calthorpe ise maksatlarının bütün Türkiye'nin işgali olmadığını belirttikten sonra bu maddenin "ihtilal ve iğtişâş (kargaşa) çıktığında herhangi bir sevkülceyş noktasının işgali" suretinde yazılmasını teklif etmiştir. Bkz. Orbay, *Cehennem Değirmeni, Siyasi Hatıralarım*, s. 131-132.

Londra'ya gönderdiği telgrafta Türk heyetinin ricalarını bildirmiştir. Aynı gün toplanan İngiliz Savaş Kabinesi'nde Calthorpe'un telgrafında belirttiği konular görüşülmüştür. İstanbul'un işgal edilmeyeceğine dair herhangi bir suretle Türk Hükûmeti'ne teminat verilmesi, "Durumun gerektirdiği gerçeklerin Türk zihniyetine müessir surette yerleşebilmesinin ancak böyle bir işgal ile mümkün olacağı..." ifadesi ile reddedilmiştir. Yine Yunan gemilerinin İstanbul'a sokulmaması konusundaki Türk ricasının kabul edilemeyeceği, ancak bu gemilerin mümkün merteye arka safta tutulmak suretiyle bir tertibe konulacağı Amiral Calthorpe'a bildirilmiştir.¹²

30 Ekim 1918 tarihinde İngiltere temsilcisi Amiral Calthorpe ile Osmanlı Devleti temsilcisi Bahriye Nazırı Rauf Bey başkanlıklarında süren görüşmelerden sonra imzalanan Mondros Mütarekesi hükümleri şöyledir:

- 1- Karadeniz'e geçmek için Çanakkale ve Karadeniz Boğazlarının açılması sağlanacak, Çanakkale ve Karadeniz Boğazları İtilaf devletleri tarafından işgal edilecektir.
- 2- Osmanlı sularındaki bütün torpil tarlaları, torpido ve kovan yerleri ve diğer engellerin yerleri gösterilecek, bunları taramak veya kaldırmak için istenildiği zaman yardım edilecektir.
- 3- Karadeniz'deki torpil mevkiileri hakkında mevcut bilgi verilecektir.
- 4- İtilaf Devletlerine ait harp esirleriyle Ermeni esir ve tutukluları İstanbul'da toplanacak, kayıtsız ve şartsız İtilaf hükûmetlerine teslim olunacaktır.
- 5- Hudutların muhafazası ve iç güvenliğin sağlanması için lüzumu görülen kuvvetlerden başkası derhal terhis edilecek, işbu askerî kuvvetlerin miktar ve durumları, Osmanlı Devleti'yle müzakere edildikten sonra, Müttefikler tarafından kararlaştırılacaktır.
- 6- Osmanlı kara sularında zabıta ve buna benzer hususlar için kullanılacak küçük gemiler müstesna olmak üzere Osmanlı sularında veya Osmanlı Devleti tarafından işgal edilen sularda bulunan bütün savaş gemileri gösterilecek, Osmanlı limanlarında tutuklu bulundurulacaktır.
- 7- Müttefikler, emniyetlerini tehdit edecek durum zuhurunda herhangi bir stratejik noktayı işgal hakkına sahip olacaklardır.
- 8- Bugün Osmanlı işgali altında bulunan bütün liman ve demiryollarından İtilaf devletlerinin istifade etmesi sağlanacak ve bunlar İtilaf devletleriyle savaş halinde bulunan devletlere kapatılacaktır. Osmanlı gemilerinden de ticaret ve ordunun terhisi hususlarında benzer şartlar içinde faydalanılacaktır.
- 9- İtilaf devletlerine, Osmanlı tersane ve limanlarında bütün gemilerin tamirleri için kolaylık gösterilecektir.
- 10- Toros Tünelleri Müttefikler tarafından işgal edilecektir.

¹² Jaeschke, *Kurtuluş Savaşı ile İlgili İngiliz Belgeleri*, s. 27-28.

- 11- İran'ın kuzeybatısında ve Güney Kafkasya'daki Osmanlı kuvvetlerinin derhal savaştan evvelki hudut gerisine alınması hususunda evvelce verilen emir icra edilecektir. Güney Kafkasya'nın evvelce Osmanlı kuvvetleri tarafından boşaltılması emredildiğinden kalan kısmı Müttefikler tarafından mahallî durum tetkik edilerek istenilirse boşaltılacaktır.
- 12- Hükûmet haberleşmeleri müstesna olmak üzere telsiz, telgraf ve kabloların İtilaf memurları tarafından denetimi sağlanacaktır.
- 13- Bahri, askerî ve ticari madde ve malzemenin tahrip edilmemesi sağlanacaktır.
- 14- Memleketin ihtiyacı sağlandıktan sonra kalan kömür, akaryakıt ve deniz levâzımının Türkiye kaynaklarından satın alınması için kolaylık gösterilecek; zikredilen maddelerden hiçbiri ihraç olunmayacaktır.
- 15- Bütün demiryollarına İtilaf denetleme subayları memur edilecektir. Bunların arasında bugün Osmanlı Devleti'nin denetimi altında bulunan Güney Kafkasya demiryolları serbest ve tam olarak İtilaf memurlarının idaresi altına konacaktır. Ahalinin ihtiyacı dikkate alınacaktır. İşbu maddede Batum'un işgali dâhildir. Osmanlı Devleti Bakü'nün işgaline itiraz etmeyecektir.
- 16- Hicaz, Asir ve Yemen'de, Suriye ve Irak'ta bulunan birlikler en yakın İtilaf komutanına teslim olunacaktır ve Çukurova'daki kuvvetlerin muhafazası için lüzumlu olandan başkası 5. Maddedeki şartlara göre geri çekileceklerdir.
- 17- Trablus'ta ve Bingazi'de bulunan Osmanlı subayları en yakın İtalyan birliklerine teslim olunacaklardır. Teslim olmadıkları takdirde Osmanlı Hükûmeti haberleşme ve yardımı kesmeyi taahhüt eder.
- 18- Mısırata dâhil olduğu halde Trablus ve Bingazi'de işgal edilen limanlar en yakın İtilaf muhafaza birliğine teslim edilecektir.
- 19- Alman ve Avusturya deniz ve kara subayları ile sivil memurları ve tebaasının bir ay içinde, uzak olanların bir aydan sonra mümkün olan en kısa bir zamanda Osmanlı memleketini terk etmeleri sağlanacaktır.
- 20- Terhis edilecek Osmanlı kuvvetlerine ait teçhizat, silah, cephane ve nakil vasıtalarının kullanma tarzına ait verilecek talimata riayet olunacaktır.
- 21- Müttefiklerin menfaatlerini korumak için İâşe Nezareti yanında İtilaf temsilcileri bulunacak ve kendilerine bu konuda lüzum görülecek bütün bilgiler verilecektir.
- 22- Osmanlı harp esirleri İtilaf devletleri yanında muhafaza edilecek, sivil harp esirleri ile askerlik çağı dışında olanların terhisleri dikkate alınacaktır.
- 23- Osmanlı Devleti, Merkezi hükûmetlerle bütün ilişkilerini kesecektir.
- 24- Vilâyât-ı Sitte'de (Erzurum, Van, Harput, Diyarbakır, Sivas, Bitlis) karışıklık zuhurunda bu vilayetlerin herhangi bir kısmını işgal hakkını İtilaf devletleri muhafaza ederler.

25- Müttefiklerle Osmanlı Devleti arasındaki savaş 1918 yılı Ekim ayının 31. günü mahallî saat ile öğle vakti sona erecektir.

İmzalar: Arthur Calthorpe, Hüseyin Rauf, Reşat Hikmet, Sadullah¹³

Mütareke imzalandığı sırada Amiral Calthorpe'un, "Mütarekename'ye imza atmamakla, yıllardan beri insan kanı akıtılıp gidilişine nihayet vereceğimizi ümit ediyoruz." sözlerine karşılık Türk Delegasyonu Başkanı Rauf Bey'in "Mütarekename'nin şartları ağırdır. Bununla beraber onları yerine getirmeğe sadâkatle çalışacağız. İngiliz devlet ve milletinin imzalarına sâdık, vaatlerine vefakâr olduklarına itimadımız vardır. Bu inanç, üzerimize düşen ağır vazifeyi yapmakta bize cesaret verdi. Büyük İngiliz milleti ile müttefiklerinin taahhütlerine ve vaatlerine sadâkatle riayet edeceklerine olan itimadımızda hatamız yoktur zannındayız." sözleri¹⁴ manidardır. Rauf Bey, sanki Müttefiklerin taahhüt ve vaatlerine sadık kalmayacaklarını ihsas etmektedir. Ayrıca Rauf Bey'in Townshend'e "Mütarekede ağır şartlar var. Bunlara razı oluşumuzun başlıca sebebi, İngilizlerin durumu kavrayarak millî izzet-i nefsimizi incitmekten çekineceklerine dair Calthorpe'un centilmence ve askerce verdiği teminattır." demesi,¹⁵ aynı endişeleri ve teslimiyeti göstermesi bakımından önemlidir.

Mütareke imzalandıktan çok kısa bir süre sonra Amiral Calthorpe'un bu sözlerinin, vaatlerinin ve taahhütlerinin Mütarekename'nin maddeleri gibi güvenilir olmadığı görülmüştür. Anlaşılan odur ki, Amiral Calthorpe'un emniyet verici sözleri, sadece İngilizlerin asıl niyetini gizlemeye yaramıştır.¹⁶ Nitekim mütareke imzalandıktan sonra galip devletlerin mütareke hükümlerine uymadıklarına; mütareke hükümlerini diledikleri gibi uyguladıklarına şahit olunmuştur. Kısaca Mondros Mütarekesi'nde Türk Delegasyonu Başkanı Rauf Bey vasıtasıyla yapılan girişimler, ustaca yürütülen İngiliz siyaseti ile sonuçsuz bırakılmış ve her şeye rağmen Wilson Prensipleri gereğince, Anadolu'da Türklerle meskûn olan yerlerin Türklerin elinde kalacağına güvenilerek mütareke imzalanmış ve silahlar teslim edilmiştir.

Bu arada Mustafa Kemal Paşa, Mondros Mütarekesi hükümlerinin doğurabileceği sonuçlar konusunda Sadrazam Ahmet İzzet Paşa'ya itirazlarını bildirmiş, mütareke şartları dışına çıkan uygulamaları şiddetle protesto etmiş ve mütareke şartlarının uygulanması konusunda emri altında bulunan birliklere gerekli uyarılarda bulunarak tedbirler almaya çalışmıştır. Bu bağlamda, mütarekenin 16. Maddesi gereğince İtilaf ordularına teslimi gereken Türk kuvvetlerini Mustafa Kemal Paşa, Suriye hududu dışına

¹³ Kâzım Karabekir, *İstiklal Harbimiz*, C. I, (Sadeleştiren: Faruk Özerengin), İstanbul: Emre Yay., 1993, s. 43-44; Yusuf Hikmet Bayur, *Türk İnkılâbı Tarihi*, C. III, Kısım 4, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1983, s. 742-746; Fahri Belen, *Türk Kurtuluş Savaşı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1983, s. 11-13; Soysal, *Tarihçeleri ve Açıklamaları ile Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları*, s. 112-114; Türkgeldi, *Mondros ve Mudanya Mütârekelerinin Tarihi*, s. 69-73; Seha L. Meray, Osman Olcay, *Osmanlı İmparatorluğunun Çöküş Belgeleri*, (Mondros Barakışması, Sevr Andlaşması, İlgili Belgeler), Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fak. Yay., 1977, s. 1-5.

¹⁴ Orbay, *Cehennem Değirmeni, Siyasi Hatıralarım*, s. 154.

¹⁵ Orbay, *Cehennem Değirmeni, Siyasi Hatıralarım*, s. 156.

¹⁶ Sebahattin Selek, *İsmet İnönü, Hatıralar*, C. I, İstanbul: Bilgi Yay., 1985, s. 164.

çekmiştir. Böylece ordunun teslimini bir zaruret haline getirmekten kurtarmıştır. Bununla beraber İtilaf orduları, mütareke şartlarına dayanarak ve Suriye hududunun Maraş'ın kuzeyinden geçmekte olduğunu ileri sürerek, Halep'in kuzeyinde bulunan Türk kuvvetlerinin de kendilerine teslimini istemişlerdir. Fakat Mustafa Kemal bunu önlemiş, Suriye hududunun o tarihte Türk süngüleri tarafından fiilen muhafaza edilmekte olduğunda ısrar etmiştir.¹⁷

Mustafa Kemal Paşa'nın tenkit ve sert ikazları karşısında İstanbul Hükûmeti, kendisinden kurtulmak için Yıldırım Orduları Grubu ile 7. Ordu Karargâhı'nı kaldırmış ve Mustafa Kemal Paşa'yı da Harbiye Nezareti'nin emrine almıştır.¹⁸

Mütarekenin imzalanmasından hemen bir gün sonra Anadolu'da işgaller başlamıştır. 14 Mayıs 1919 tarihinde İzmir'deki istihkâmlar Müttefik kuvvetlerce müştereken işgal edilmiş iken, 15 Mayıs 1919 günü Yunanlılar tarafından İzmir şehri işgal edilmiştir. İzmir'in Yunanlılarca işgali mütareke hükümlerine uymayan haksız bir işgal olarak nitelendirilmiştir. Hakeza Anadolu'daki işgal edilen hemen her yerde Müttefik devletlerin emniyetlerini tehdit edecek bir durum olup olmadığına hiçbir zaman bakılmamış ve 7. Madde gerekçe gösterilmiştir. Bu itibarla Mondros Mütarekesi, bir ateşkes olmaktan öte bir anlam ifade etmiştir. Gerek mütareke hükümleri gerekse galip devletlerin mütarekenin uygulanışındaki tutumları, Osmanlı topraklarının paylaşılması ve Türk milletinin kaderinin belirlenmesi hususunda Osmanlı Devleti'nin taraf olmaktan çıkarıldığını ortaya koyduğu gibi muhtemel bir direnişin de önüne geçildiğini göstermiştir.

Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından hemen sonra başlayan işgaller İzmir'le sınırlı kalmamış, kısa sürede Batı Anadolu'nun tamamına yayılmıştır. Batı Anadolu'da işgal edilen yerlerin tamamı doğrudan Yunanlılar tarafından işgal edilmemiştir. Bu yerleşimler, Anadolu'nun işgale uğrayan diğer illerinde olduğu gibi, önce İngiliz, Fransız veya İtalyan kuvvetlerince işgal edilmiş, daha sonra Yunanlılara bırakılmıştır. Mesela 17 Kasım 1918'de bir İngiliz Kontrol Birliği tarafından işgal edilen Afyonkarahisar, 16 Nisan 1919'da Fransız; 21 Nisan 1919'da İtalyan kuvvetlerince işgal edilmişken 28 Mart 1921 tarihinde de Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. Afyonkarahisar 7 Nisan 1921'de Türk kuvvetlerinin eline geçmişse de 13 Temmuz 1921'de ikinci kere Yunan kuvvetlerince işgal edilmiş olup bu işgal 27 Ağustos 1922 tarihine kadar devam etmiştir. 25 Mayıs 1919 tarihinde Yunan kuvvetlerince işgal edilen Manisa, 8 Eylül 1922 tarihinde kurtarılabilmıştır. 27 Mayıs 1919 tarihinde Yunan kuvvetlerince işgal edilen Aydın, 30 Haziran 1919'da millî kuvvetlerin eline geçmişse de toparlanan Yunanlıların tekrar taarruzu üzerine millî kuvvetler tutunamamış ve çekilmek zorunda kalmıştır. 4 Temmuz'da tekrar Yunanlıların eline geçen Aydın 7 Eylül 1922 tarihinde Türk ordusunun eline geçmiştir. 13 Temmuz 1920'de işgal edilen Kütahya 30 Ağustos 1922 tarihinde işgalden kurtulmuştur. 29 Ağustos 1920'de işgal edilen Uşak 1 Eylül 1922'de

¹⁷ Hamza Eroğlu, *Türk İnkılâp Tarihi*, İstanbul: MEB Yay., 1982, s. 94-95.

¹⁸ Jaeschke, *Kurtuluş Savaşı ile İlgili İngiliz Belgeleri*, s. 31.

işgalden kurtulmuştur. 22 Mart 1919 tarihinde önce İngilizler tarafından işgal edilen Eskişehir, 20 Temmuz 1921 tarihinde de Yunan kuvvetleri tarafından işgal edilmiş, 2 Eylül 1922 tarihine kadar işgal altında kalmıştır. 15 Mayıs 1919'da Yunan kuvvetlerince işgal edilen İzmir de 26 Ağustos 1922 tarihinde başlayan Büyük Taarruz'da yenilen Yunan kuvvetlerini takip eden Türk kuvvetleri tarafından 9 Eylül 1922 tarihinde istirdat edilmiştir.

Burada işgal ve kurtuluş tarihlerini verdiğimiz şehirler sancakların merkez kazalarıdır. İşgale uğrayan merkez kazalarla birlikte sancaklara bağlı diğer kazalar ve köyler de değişik tarihlerde işgale uğramıştır. İşgale uğrayan büyük şehirlerden köylere kadar yaşananlarla ilgili binlerce resmî belge bulunduğu gibi o dönemde olayların bizzat içinde bulunmuş ve şahit olmuş kişiler tarafından kaleme alınan pek çok hatırat da günümüze ulaşmıştır. Yerel tarih açısından belgeler gibi söz konusu hatıralar da büyük önemi haiz kaynaklardır.

Bu çalışmamızda Millî Mücadele'de İzmir, Aydın, Manisa (Saruhan), Kütahya, Afyonkarahisar, Uşak ve Eskişehir Sancakları ele alınmıştır. İşgal döneminde bu sancaklarda meydana gelen olaylar birbirinden ayrı ele alınamayacak kadar iç içedir. Gerek işgallerin uygulanış tarzı gerekse işgale karşı ortaya çıkan tepkiler büyük benzerlikler gösterdiği gibi sancaklar, kazalar, nahiyeler ve köyler arasında da muazzam bir irtibat ve iş birliği bulunmaktadır. Bu bölgedeki siyasi, askeri, sosyal gelişmeler Anadolu'nun diğer bölgelerindeki gelişmeler dışında değildir. İşgale rağmen kongrelere, meclislere delege ve mebus gönderen bölge halkı Millî Mücadele'nin bilinciyle hareket etmekten geri kalmamıştır.

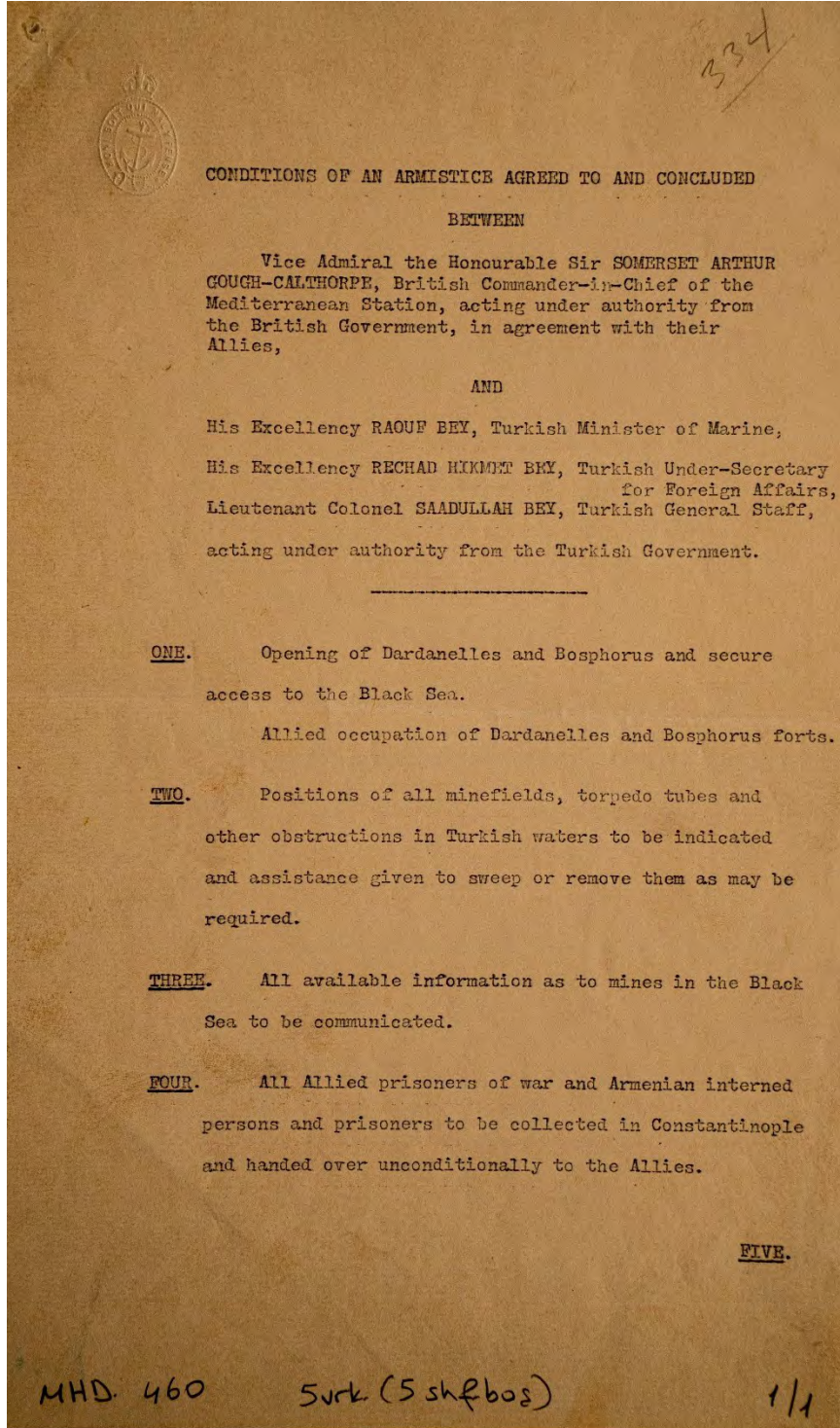
Yunan işgali altında kalan bu şehirlerde yaşayan Türkler tahammül edilemez eziyetlere maruz kalmışlar, pek çok insan katledilmiş, yaralanmış, tecavüzlere ve hakaretlere uğramışlardır. Bütün bu şehirlerde işgal öncesinde başlayan tepkiler ve direniş iradesi, işgallerde yaşanan mezalim ve hukuksuzluklar sebebiyle kuvveden fiile geçmiştir. Bu şehirlerin hemen hepsinde Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurulmuş, kurulan cemiyetlerin de fedakârca çalışmalarıyla Kuvâ-yı Milliye birlikleri teşekkül etmiş ve direnişler başlamıştır. Bu yönüyle Millî Mücadele'nin başarıya ulaşmasında yerel halkın tepkileri, azmi, imanı ve kararlılığı her türlü takdirin üzerindedir.

Kaynaklar / References

- Akgün, Seçil. "Ankara Anlaşması-Hazırlanış ve Önemi", *Prof. Dr. Şükrü Esmer'e Armağan*, Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., 1981.
- Armaoğlu, Fahir. "Atatürk Döneminde Türk-Amerikan İlişkileri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XIII/38, (1997).
- Bayur, Hikmet. "Dünya Savaşı Sırasında Osmanlı Devleti'nin Paylaşılması Hakkında Yapılan Anlaşmalar", *Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Semineri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1975.
- Bayur, Yusuf Hikmet. *Türk İnkılâbı Tarihi*, C.III, Kısım 4, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1983.
- Belen, Fahri. *Türk Kurtuluş Savaşı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1983.
- Eroğlu, Hamza. *Türk İnkılâp Tarihi*, İstanbul: MEB Yay., 1982.
- Jaeschke, Gotthard. *Kurtuluş Savaşı ile İlgili İngiliz Belgeleri*, (Çeviren: Cemal Köprülü), Ankara: TTK Yay., 1991.
- Karabekir, Kâzım. *İstiklal Harbimiz*, C.I, (Sadeleştiren: Faruk Özerengin), İstanbul: Emre Yay., 1993.
- Karadağ, Raif. *Şark Meselesi*, İstanbul: Turan Yay., Tarihsiz.
- Kodaman. Bayram, *Şark Meselesi Işığı Altında Sultan II. Abdülhamid'in Doğu Anadolu Politikası*, İstanbul: Orkun Yay., 1983.
- Kurat, Yuluğ Tekin. *Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması*, Ankara: Turhan Kitabevi, 1986.
- Küçük, Cevdet. "Şark Meselesi Hakkında Önemli bir Vesika", *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Ord. Prof.Dr. İ Hakkı Uzunçarşılı Hatıra Sayısı, İstanbul, 1979.
- Meray, Seha L. Osman Olcay, *Osmanlı İmparatorluğunun Çöküş Belgeleri*, (Mondros Bırakışması, Sevr Andlaşması, İlgili Belgeler), Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fak. Yay., 1977.
- Olcay, Osman. *Sevr Andlaşmasına Doğru*, Ankara: A.Ü. Basımevi, 1981.
- Orbay, Rauf. *Cehennem Değirmeni, Siyasi Hatıralarım*, İstanbul: Truva Yay., 2004.
- Özcan, Azmi. "Osmanlı Mülkünü Paylaşım Planları Üzerine Düşünceler (Gizli Antlaşmalar 1914-1921)", *İslami Araştırmalar Dergisi*, 12/3-4 (1999).
- Selek, Sebahattin. *İsmet İnönü, Hatıralar*, C.I, İstanbul: Bilgi Yay., 1985.
- Soysal, İsmail. *Tarihçeleri ve Açıklamaları ile Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları*, C.I, (1920-1945), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1989.
- Tolon, Ahmet Hurşit. *Birinci Dünya Savaşı Sırasında Taksim Anlaşmaları ve Sevr'e Giden Yol*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yay., 2006.
- Türk geldi, Âli. *Mondros ve Mudanya Mütârekelerinin Tarihi*, Ankara: Güney Yay., 1948.

EK I. Mondros Mütarekesi

I. Dünya Savaşı sonrası Osmanlı Devleti ile İtilâf devletleri adına İngiltere arasında 30 Ekim 1918'de imzalanan ateşkes antlaşması. (Osmanlı Arşivi, HR. SYS, 2305-20) (Temin: Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, Milli Mücadele Sergisi)

- 2 -

FIVE. Immediate demobilisation of the Turkish army except for such troops as are required for surveillance of frontiers and for the maintenance of internal order (Number of effectives and their disposition to be determined later by the Allies after consultation with the Turkish Government.)

SIX. Surrender of all war vessels in Turkish waters or in waters occupied by Turkey; these ships to be interned at such Turkish port or ports as may be directed, except such small vessels as are required for police or similar purposes in Turkish territorial waters.

SEVEN. The Allies to have the right to occupy any strategic points in the event of a situation arising which threatens the security of the Allies.

EIGHT. Free use by Allied ships of all ports and anchorages now in Turkish occupation and denial of their use by the enemy. Similar conditions to apply to Turkish Mercantile shipping in Turkish waters for purposes of trade and the demobilisation of the army.

NINE. Use of all ship repair facilities at all Turkish ports and arsenals.

TEN. Allied occupation of the Taurus tunnel system.

ELEVEN.

MHD. 460

11

- 3 -

ELEVEN. Immediate withdrawal of Turkish troops from North-West Persia to behind the pre-war frontier has already been ordered and will be carried out.

Part of Trans Caucasia has already been ordered to be evacuated by Turkish troops, the remainder to be evacuated if required by the Allies after they have studied the situation there.

TWELVE. Wireless telegraphy and cable stations to be controlled by the Allies, Turkish Government messages excepted.

THIRTEEN. Prohibition to destroy any naval, military, or commercial material.

FOURTEEN. Facilities to be given for the purchase of coal and oil fuel and naval material from Turkish sources after the requirements of the country have been met.

None of the above material to be exported.

FIFTEEN. Allied control officers to be placed on all railways, including such portions of Trans Caucasian railways now under Turkish control, which must be placed at the free and complete disposal of the Allied authorities, due consideration being given to the needs of the population.

This clause to include Allied occupation of Batoum. Turkey will raise no objection to the occupation of Baku by the Allies.

SIXTEEN.

MHD. 460

1/2

- 4 -

SIXTEEN. Surrender of all garrisons in Hejaz, Assir, Yemen, Syria, and Mesopotamia to the nearest Allied commander; and the withdrawal of troops from Cilicia, except those necessary to maintain order, as will be determined under clause Five.

SEVENTEEN. Surrender of all Turkish officers in Tripolitania and Cyrenaica to the nearest Italian garrison. Turkey guarantees to stop supplies and communications with these officers if they do not obey the order to surrender.

EIGHTEEN. Surrender of all ports occupied in Tripolitania and Cyrenaica, including Misurata, to the nearest Allied garrison.

NINETEEN. All Germans and Austrians, naval, military, and civilian, to be evacuated within one month from Turkish dominions: those in remote districts as soon after as may be possible.

TWENTY. Compliance with such orders as may be conveyed for the disposal of the equipment, arms and ammunition, including transport, of that portion of the Turkish army which is demobilised under clause Five.

TWENTY-ONE. An Allied representative to be attached to the Turkish Ministry of Supplies in order to safeguard Allied interests. This representative to be furnished with all information necessary for this purpose.

TWENTY-TWO.

MHD. 460

1/4

- 5 -

TWENTY-TWO. Turkish prisoners to be kept at the disposal of the Allied Powers. The release of Turkish civilian prisoners and prisoners over military age to be considered.

TWENTY-THREE. Obligation on the part of Turkey to cease all relations with the Central Powers.

TWENTY-FOUR. In case of disorder in the six Armenian vilayets the Allies reserve to themselves the right to occupy any part of them.

TWENTY-FIVE. Hostilities between the Allies and Turkey shall cease from noon, local time, on Thursday, 31st October, 1918.

Signed in duplicate on board His Britannic Majesty's Ship "AGAMEMNON" at Port Mudros, Lemnos, the 30th October, 1918.

Arthur J. Arthurpe
 Hussein Raouf
 Richard H. K. K. K.
 L. S. S. S.

MHD. 460

1/5

Yazarlar Hakkında / About Authors

**Prof. Dr. Mustafa TURAN | Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi |
mustafa.turan[at]hbv.edu.tr | ORCID: 0000-0001-5676-5043**

Prof.Dr. Mustafa TURAN 1959 yılında Karaman'da doğdu. Ankara Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak A.Ü. İlahiyat Fakültesi Felsefe-Kelam Bölümü'nden 1982 yılında mezun oldu. 1983 yılında A.Ü. Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nde Araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 1984 yılında Yüksek Lisans ve 1990 yılında Doktorasını tamamladı. 1992-1995 yıllarında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü'nde; 1995-2003 yıllarında Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne görev yaptı. 1998 yılında Doçentlik unvanını aldı. 2003 yılında Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı'na atandı. 2004 yılında Profesör oldu. Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Muhabir Üyeliği; Yayın-Çalışma Grubu Üyeliği ve Bilim Kurulu Üyeliği görevinde bulundu. Çeşitli komisyonlarda görev aldı. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde görev yapmakta olup, Millî Mücadele Tarihi, Yakınçağ Osmanlı Tarihi, Tarih Metodolojisi, Tarih Felsefesi, Türkiye'nin Jeopolitiği gibi konularda Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora dersleri vermektedir. Tez danışmanlıkları ve projelerinin yanı sıra yazılmış kitap, makale ve bildirileri bulunmaktadır.

**Prof. Dr. Mustafa TURAN | Ankara Hacı Bayram Veli University |
mustafa.turan[at]hbv.edu.tr | ORCID: 0000-0001-5676-5043**

Prof.Dr. Mustafa TURAN was born in Karaman in 1959. As a student of Ankara Higher Teacher Training School, he graduated from A.U. Faculty of Theology, Department of Philosophy and Theology in 1982. In 1983, he started to work as a research assistant at A.U. Institute of Turkish Revolution History. In 1984 he completed his master's degree and in 1990 his doctorate. He worked at İnönü University, Faculty of Education, Department of History between 1992-1995 and at Afyon Kocatepe University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History between 1995-2003. In 1998, he received the title of Associate Professor. In 2003, he was appointed to Gazi University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Department of Modern History. In 2004, he became a Professor. He served as a Correspondent Member of Atatürk Research Center of Atatürk Research Center of Atatürk Language and History High Institute; Member of Publication-Study Group and Member of Scientific Board. He took part in various commissions. He is currently working at Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Letters, Department of History, teaching undergraduate, graduate and doctoral courses on History of National Struggle, Modern Ottoman History, Methodology of History, Philosophy of History, Geopolitics of Türkiye. In addition to his thesis consultancy and projects, he has written books, articles and papers.

**Doç. Dr. Nasrullah UZMAN | Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi |
nasrullah.uzman[at]hbv.edu.tr | ORCID: 0000-0002-4245-1649**

Doç. Dr. Nasrullah Uzman 1984 Kahramanmaraş/Elbistan doğumludur. Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden 2005 yılında mezun olmuştur. 2008 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı'nda "İttihat ve Terakki Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1908-1918)" konulu tezi ile yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. 2013 yılında "Türkiye'nin Mülteci ve Muhacir Politikaları (1923-1947)" konulu tezi ile Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamlamıştır. 2019 yılında Doçent unvanını almıştır. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olup Türkiye Cumhuriyeti Tarihi alanında çalışmalarını sürdürmektedir.

**Assoc. Prof. Dr. Nasrullah UZMAN | Ankara Hacı Bayram Veli University |
nasrullah.uzman[at]hbv.edu.tr | ORCID: 0000-0002-4245-1649**

Assoc. Prof. Dr. Nasrullah Uzman was born in 1984 in Kahramanmaraş/Elbistan. He graduated from Kafkas University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History in 2005. In 2008, he completed his master's degree at the Institute of Social Sciences, Department of History, History of the Republic of Türkiye Division of the same university with his thesis on "Turkish-Russian Relations during the Committee of Union and Progress (1908-1918)". In 2013, he completed his doctorate education at Gazi University, Institute of Social Sciences, Department of History, Division of History of the Republic of Türkiyewith his thesis on "Türkiye's Refugee and Muhacir Policies (1923- 1947)". In 2019, he received the title of Associate Professor. He is currently working as a faculty member at Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Literature, Department of History and continues his studies in the field of History of the Republic of Türkiye.

